

CONCEPȚIA

de reflectare a campaniei electorale pentru alegerile parlamentare și a referendumului republican din 24 februarie 2019 de către instituțiile mass-media audiovizuale din Republica Moldova

I. Dispoziții generale

Noțiuni

Agitație electorală – acțiuni de pregătire și difuzare a informației, care au scopul de a-i determina pe alegători să voteze pentru unii sau pentru alți concurenți electorali;

alegeri – acțiunile cetățenilor, partidelor și altor organizații social-politice, blocurilor electorale, organelor electorale și altor organe de stat, orientate spre întocmirea listelor electorale, desemnarea și înregistrarea candidaților, efectuarea agitației electorale, votarea și constatarea rezultatelor votării, precum și alte acțiuni electorale întreprinse în conformitate cu legislația în vigoare;

alegeri generale – orice tip de alegeri care au loc într-o singură zi, de duminică sau în oricare altă zi indicată în actul de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării;

campanie electorală – perioadă de activitate care se desfășoară cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unui sau altui concurent electoral și care începe, pentru fiecare concurent electoral, la data înregistrării acestuia de către Comisia Electorală Centrală sau de consiliul electoral de circumscripție și se încheie la data excluderii concurentului electoral din alegeri sau în ziua votării;

campanie de desfășurare a referendumului – perioadă în care sunt realizate acțiuni în vederea determinării cetățenilor să participe la referendum pentru a-și exprima poziția referitor la problemele supuse referendumului;

candidat – persoană care candidează pentru ocuparea unei funcții publice eligibile din partea partidelor, a altor organizații social-politice, a blocurilor electorale;

candidat independent – persoană care își desemnează candidatura pentru ocuparea unei funcții publice eligibile independent de partide, de alte organizații social-politice și de blocurile electorale;

circumscripție electorală – unitate electorală administrativă în care se organizează și se desfășoară alegerile și referendumurile;

circumscripție națională – circumscripție electorală de nivel național în care se organizează și se desfășoară alegerile deputaților în Parlament în baza votului reprezentării proporționale pe listele de partid;

circumscripție uninominală – circumscripție electorală în care se organizează și se desfășoară alegerile unui singur mandat de deputat în Parlament în baza votului majoritar;

concurenți electorali:

- partidele, alte organizații social-politice și blocurile electorale ale căror liste de candidați au fost înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare în circumscripția națională;

- candidații pentru funcția de deputat în Parlament, desemnați de partidele politice, de alte organizații social-politice și blocurile electorale, sau candidații independenți, înregistrați de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor parlamentare în circumscripții uninominale;

contestație – cerere de anulare sau revocare a unui act, a unei hotărâri sau acțiuni;

educație electorală – activitate cu caracter educativ, apolitică, realizată de organizații și grupuri ale societății civile, de instituții de educație, de mass-media și alte părți interesate, menită să sporească gradul de cunoștințe ale cetățenilor privind procesele politice și electorale, pentru exercitarea votului conștient și liber exprimat. Educația electorală poate fi desfășurată liber de subiecții interesați, prin intermediul seminarelor, cursurilor de instruire, meselor rotunde, campaniilor informaționale, dezbaterilor publice electorale și altor acțiuni educaționale nereglementate de Comisia Electorală Centrală sau de alte autorități;

perioadă electorală – perioadă de timp cuprinsă între ziua aducerii la cunoștință publică a datei alegerilor și ziua în care rezultatele alegerilor sunt confirmate de către organele competente;

participanți – subiecții/părțile care participă la dezbaterile problemelor ce urmează să fie supuse referendumului.

referendum – scrutin prin care poporul își exprimă opțiunea în cele mai importante probleme ale statului și societății în ansamblu, având drept scop soluționarea acestora, precum și consultarea cetățenilor în probleme locale de interes deosebit.

Reflectarea campaniei electorale sau a referendumului se consideră a fi realizată de către radiodifuzor în cazul în care întrunește cumulativ următoarele condiții:

- plasează publicitate electorală;
- organizează dezbateri electorale;
- reflectă în cadrul buletinelor de știri campania electorală/ campania de desfășurare a referendumului;
- promovează campanii sociale de educație electorală.

1. Prezenta Concepție stabilește modul de reflectare a campaniei electorale la alegerile parlamentare și a referendumului republican din 24 februarie 2019 de către radiodifuzorii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova și are drept scop asigurarea reflectării echitabile, echilibrate și imparțiale a campaniei electorale în cadrul alegerilor parlamentare și a campaniei de desfășurare a referendumului republican de către radiodifuzori, promovarea libertății de exprimare și pluralismului politic, stabilirea unor norme obligatorii pentru aplicarea acestor principii de către radiodifuzori, pe de o parte, și concurenții electorali/participanți, pe de altă parte.

2. Radiodifuzorii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova reflectă campania electorală la alegerile parlamentare și referendumului republican în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova, Codului electoral, ale Codului audiovizualului, ale Legii cu privire la libertatea de exprimare, ale Legii cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, ale Legii privind partidele politice, ale prezentei Concepții, ale altor acte normative în vigoare, precum și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

3. Principiile de comunicare audiovizuală în reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare și a referendumului republican sunt obligatorii și pentru instituțiile audiovizuale din alte țări, care au acces în spațiul informațional al Republicii Moldova. În cazul unor încălcări, responsabilitatea revine radiodifuzorilor titulari de licență și ai autorizației de retransmisie ce își desfășoară activitatea pe teritoriul Republicii Moldova.

4. Concurenții electorali/participanții participă, pe bază de egalitate, la campania electorală/referendum, beneficiază de drepturi egale în folosirea mijloacelor de informare audiovizuale, indiferent de forma lor de proprietate.

5. În perioada campaniei electorale și de promovare a referendumului este interzisă evoluarea concurenților electorali/participanților în calitate de prezentatori de știri, realizatori sau moderatori de emisiuni.

6. În perioada de promovare a referendumului și a perioadei campaniei electorale, până la înregistrarea primului concurent electoral, radiodifuzorii sunt în drept să reflecte și să informeze publicul cu privire la:

- activitatea partidelor și a altor organizații social-politice în conformitate cu principiile reflectării echitabile, echilibrate și imparțiale a alegerilor parlamentare/referendumului;
- toate aspectele electorale, liber de orice amestec din partea autorităților publice, partidelor și a altor organizații social-politice sau a altor entități.

7. În cadrul serviciilor de programe audiovizuale, radiodifuzorii vor utiliza un limbaj nediscriminatoriu, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.

8. Radiodifuzorii vor asigura și vor promova în serviciile de programe (în funcție de condițiile obiective) o reprezentare echilibrată a femeilor și bărbaților.

9. Radiodifuzorii privați vor difuza gratuit (în măsura posibilităților), la solicitarea organelor electorale, spoturi motivaționale, de educație civică și electorală, vor desfășura campanii de informare a alegătorilor despre procedura de vot și despre alte particularități ale votării, iar cei publici – obligatoriu.

10. În primele 7 zile de la aprobarea de Comisia Electorală Centrală a Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare și a referendumului republican în mijloacele de informare în masă, fiecare radiodifuzor depune la Consiliul Coordonator al Audiovizualului o declarație privind politica editorială pentru campania electorală/referendum. Declarațiile vor conține:

- numele proprietarului/propietarilor instituției;
- principiile reflectării campaniei electorale și ale campaniei de desfășurare a referendumului republican;
- condițiile de programare a timpilor de antenă contra plată/gratuit;
- principiul de programare și acordare a timpilor de antenă;
- ordinea și principiile de organizare a dezbaterilor electorale;
- modul de evidență a timpilor de antenă acordați concurenților electorali/participanților;
- grila emisiunilor cu caracter electoral;
- numele, prenumele, telefoanele de serviciu, inclusiv numărul de telefon mobil, fax și adresa electronică a persoanei responsabile de reflectarea campaniei electorale;
- o declarație prin care se obligă săptămânal (în ziua de luni) să prezinte la CCA prin fax și/sau în format electronic informația despre volumul de emisie electorală (spoturi, dezbateri și materiale electorale difuzate în cadrul rubricilor special create pentru reflectarea campaniei electorale, emisiuni informative), inclusiv informația despre spoturile de educație electorală/informare a alegătorilor elaborate de CEC, mediatizate în săptămâna precedentă.

11. CCA examinează în ședință publică declarațiile privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor parlamentare și a referendumului republican și le plasează pe pagina sa web oficială, în termen de 24 de ore, după aprobare. CCA respinge declarațiile radiodifuzorilor care nu corespund cerințelor în vigoare și le solicită aducerea în concordanță cu legislația în termen de până la 3 zile lucrătoare. În cazul prezentării declarațiilor privind politica editorială pentru campania electorală la alegerile parlamentare și a referendumului cu încălcarea termenului stabilit, CCA aplică sancțiuni în conformitate cu legislația în vigoare.

12. După aprobarea de către CCA a declarației privind politica editorială pentru campania electorală la alegeri parlamentare și a celei de desfășurare a referendumului republican, radiodifuzorul este în drept să modifice și/sau să o completeze doar în cazul în care nu se aduce atingere reflectării echitabile, echilibrate și imparțiale a alegerilor/referendumului. Radiodifuzorul prezintă la CCA modificările și/sau completările la declarația privind politica editorială în decurs de 24 ore de la aprobare, care se vor pune în aplicare doar după aprobarea lor de către CCA.

13. Radiodifuzorii care reflectă campania electorală a alegerilor parlamentare și referendumul republican sunt obligați să țină evidența timpilor de antenă oferiți concurenților electorali/participanților și să prezinte săptămânal (în ziua de luni) la CCA raportul conform modelului aprobat de CCA despre volumul de emisie electorală (spoturi, dezbateri și materiale electorale difuzate în cadrul rubricilor special create pentru reflectarea campaniei electorale/referendum, emisiuni informative), inclusiv informația despre spoturile de educație electorală/informare a alegătorilor elaborate de CEC, mediatizate în săptămâna precedentă.

14. În cadrul campaniei electorale a alegerilor parlamentare și a celei de desfășurare a referendumului republican, distribuitorii de servicii nu au dreptul:

- să sisteze sau să întrerupă retransmisia serviciilor de programe ale radiodifuzorilor care reflectă alegerile parlamentare/referendumul;
- să difuzeze dezbateri electorale, publicitate electorală sau alte programe electorale proprii;
- să acorde concurenților electorali/participanților timp de antenă gratuit sau contra plată;

- să difuzeze sms-uri în programele de dezbateri electorale și în alte programe cu concurenții electorali/participanți.

15. Radiodifuzorii vor reflecta evenimentele din campania electorală și campania de desfășurare a referendumului cu respectarea prevederilor Codului electoral, ale Codului audiovizualului, ale prezentei Concepții, ale Regulamentului CEC, inclusiv în programele de știri și în alte programe – ale Deciziei CCA nr.16/101 din 21 iulie 2017 – *Cu privire la accesul persoanelor cu deficiențe de auz și văz la serviciile de programe audiovizuale și abrogarea Deciziei CCA nr. 21 din 26.02.2008.*

16. Toate informațiile ce țin de reflectarea campaniei electorale și a desfășurării referendumului republican de către radiodifuzori trebuie să fie grupate în blocuri și evidențiate prin mijloace optice, acustice și/sau vizuale pentru identificarea și separarea lor de alte informații, chiar și în buletinele de știri, cu mențiunea „Electorală 2019”.

17. În cadrul campaniei electorale, radiodifuzorii vor face distincție clară în materialele lor jurnalistice, între exercitarea funcțiilor oficiale și activitatea electorală a persoanelor care nu cad sub incidența art. 13 alin. (3) din Codul electoral. Niciun concurent electoral nu va avea prioritate în virtutea funcției pe care o deține.

18. Radiodifuzorii sunt obligați să asigure, până la difuzare, confidențialitatea materialelor electorale prezentate de concurenții electorali.

19. Reflectarea evenimentelor electorale în programele informative și analitice se va efectua fără a fi însoțite de comentarii ce denaturează mesajele concurenților electorali/participanților și ale Comisiei Electorale Centrale.

20. Utilizarea materialelor de arhivă va fi însoțită, în mod clar, de mențiunea „Arhiva”. Materialele respective nu pot fi utilizate în cazul în care denaturează sensul lor inițial. În sensul prezentei Concepții se califică material de arhivă orice material pe suport video, audio sau pe hârtie care a fost realizat până la începerea perioadei electorale. Spoturile electorale nu vor conține tertipuri de imagini și/sau sunete, limbaj licențios sau injurii care lezează onoarea și demnitatea persoanei, îndemnuri la ură națională, rasială, religioasă sau interpersonală, incitare la violență publică în masă și la acțiuni teroriste. Sunt interzise montajele dacă în consecință lezează onoarea, demnitatea concurentului electoral/a participantului.

21. Emisiunile electorale anunțate din timp de către posturile de radio și televiziune nu vor fi reprogramate, decât în cazul defecțiunilor tehnice cu aducerea la cunoștința publicului despre aceasta.

22. În programele de știri ale instituțiilor audiovizuale, evenimentele din campania electorală și de desfășurare a referendumului republican vor fi reflectate cu respectarea prevederilor art. 52, 69 și 70 din Codul electoral și art. 7 din Codul audiovizualului.

23. Agitația electorală se admite numai după înregistrarea concurentului electoral de către organul electoral.

24. Pentru nerespectarea art. 69 alin. (1)-(3) și (5) și art. 70 alin. (1)-(5), (9) și (10) din Codul electoral, Consiliul Coordonator al Audiovizualului va sancționa radiodifuzorii în conformitate cu prevederile art. 38 din Codul audiovizualului.

II. Publicitatea electorală și timpii de antenă

25. Radiodifuzorii au obligația să ofere condiții egale, nediscriminatorii la acordarea timpilor de antenă sau a spațiului publicitar pentru publicitatea electorală.

26. Radiodifuzorii publici acordă concurenților electorali timpii de antenă gratuit, în mod echitabil și fără discriminare, în baza principiilor de transparență și obiectivitate.

27. În campania electorală pentru alegeri parlamentare, radiodifuzorii naționali, a căror listă este făcută publică de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului în primele 3 zile ale perioadei electorale, acordă concurenților electorali timpii de emisie la televiziune și radio în scopul expunerii programelor electorale și informării alegătorilor în condițiile prevederilor Codului electoral. Timpii de antenă respectivi sunt oferți în alt spațiu de emisie decât cel rezervat publicității electorale și dezbaterilor electorale.

28. În cadrul alegerilor parlamentare, radiodifuzorii publici acordă concurenților electorali timp de antenă pentru plasarea publicității electorale în condițiile prevederilor Codului electoral.

29. Plata pentru timpii de antenă acordați concurenților electorali nu poate depăși plata încasată în mod obișnuit pentru publicitatea comercială.

30. Timpii de antenă pentru publicitatea electorală contra plată se acordă tuturor concurenților electorali/participanților la unele și aceleași ore de emisie, stabilind taxe egale.

31. Răspunderea pentru conținutul materialelor electorale publicitare, difuzate sau publicate, o poartă concurentul electoral.

32. Publicitatea electorală contra plată și emisiunile de dezbateri electorale se vor evidenția prin mijloace optice, acustice și/sau vizuale unice în vederea identificării și separării lor de alte emisiuni și/sau blocuri de publicitate. Telespectatorii și radioascultătorii vor fi informați despre aceasta prin subtitrare și/sau mesaje video și/sau vocale.

33. Fiecare publicitate electorală difuzată trebuie să includă denumirea lizibilă a concurentului electoral/participantului care l-a comandat și specificarea video/grafică „Electorală 2019”, însoțită de „Achitat din Fondul electoral, conform facturii nr. ___ din _____”.

34. Publicitatea electorală nu va fi inclusă în programele de știri, emisiuni sportive, emisiuni pentru copii, emisiuni cu tematică religioasă.

35. Publicitatea electorală nu va conține tertipuri de imagini și/sau sunete, limbaj licențios sau injurii. Sunt interzise montajele dacă în rezultat lezează onoarea, demnitatea umană a concurentului electoral/participantului.

36. Concurenții electorali prezintă radiodifuzorilor publicitatea electorală cu cel târziu 48 de ore până la difuzare.

37. Nu pot fi utilizate în scop de publicitate electorală imagini ce reprezintă instituții de stat sau autorități publice, atât din țară, cât și de peste hotare, ori organizații internaționale. Se interzice combinarea de culori și/sau sunete care invocă simboluri naționale ale Republicii Moldova ori ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice ale Republicii Moldova sau de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine, conform art. 52 alin. (8) din Codul electoral.

38. Pe perioada campaniei electorale și de desfășurare a referendumului republican nu pot fi difuzate spoturi care promovează:

- incitarea la ură sau discriminare;
- incitarea la război, ură interetnică sau separatism teritorial;
- lezarea demnității sau reputației altei persoane, ofensa publică, denigrarea persoanei, denaturarea faptelor;
- utilizarea exprimărilor verbale, scrise sau nonverbale care nu corespund normelor de conduită general acceptate într-o societate civilizată, inclusiv ale celor etice.

III. Dezbaterile electorale

39. În campania electorală pentru alegeri parlamentare în circumscripția națională/referendum republican, radiodifuzorii naționali sunt obligați, iar cei locali/regionali sunt în drept să organizeze dezbateri electorale. În campania electorală pentru alegeri parlamentare în circumscripții uninominale, radiodifuzorii locali/regionali sunt obligați, iar cei naționali sunt în drept să organizeze dezbateri electorale. Formatul, durata și frecvența dezbaterilor electorale sunt stabilite de către radiodifuzorii și se aduc la cunoștința organelor electorale și a concurenților electorali cu cel puțin 3 zile calendaristice înainte de difuzarea fiecărei emisiuni.

40. La organizarea dezbaterilor electorale și a altor emisiuni, radiodifuzorii vor asigura respectarea principiilor echilibrului, imparțialității, responsabilității și pluralismului de opinii în cadrul luărilor de cuvânt ale concurenților electorali/participanților.

41. La dezbaterile electorale participă concurenții electorali/reprezentanții acestora/participanți. Radiodifuzorii sunt în drept să invite la dezbateri și reprezentanți ai societății civile, precum și persoane

fizice interesate. Tematica dezbaterilor electorale se stabilește de radiodifuzor și se anunță odată cu invitarea la dezbateri.

42. Concurenții electorali/participanții vor fi invitați la dezbaterile electorale cu cel puțin 24 de ore înainte de punerea pe post a fiecărei emisiuni. Invitația este perfectată în formă scrisă și se expediază la adresa de e-mail sau indicată de concurentul electoral în documentele depuse pentru înregistrare la CEC. Procedura de stabilire a ordinii în care sunt invitați concurenții electorali/participanții la dezbateri, precum și gruparea acestora sunt stabilite în declarația privind politica editorială a instituțiilor media audiovizuale, cu respectarea egalității de șanse pentru fiecare concurent electoral/participant, precum și a principiului transparenței și imparțialității.

43. Refuzul de a participa ori absența unui sau mai multor concurenți electorali/reprezentanți ai acestora/ participanți la dezbateri se face publică și nu constituie temei pentru anularea sau suspendarea emisiunii, iar timpul rezervat lor nu se recuperează. În cazul în care concurentul electoral sau reprezentantul acestuia vine cu întârziere la emisiune, el poate participa la dezbateri, însă fără compensarea timpului neutilizat ca urmare a întârzierii.

44. Regulile de desfășurare a dezbaterilor sunt aduse la cunoștința concurenților electorali/reprezentanților acestora/participanților în invitația de participare și la începutul emisiunii de dezbateri electorale.

45. În timpul dezbaterilor electorale se interzice:

- punerea în pericol a ordinii constituționale, îndemnul la violență publică și atentarea la siguranța persoanei și a bunurilor materiale;
- divulgarea secretelor protejate de lege;
- incitarea la ură sau discriminare, pe criterii interpersonale, de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.
- incitarea la război, ură interetnică sau separatism teritorial.

46. Realizatorii și moderatorii emisiunilor de dezbateri electorale nu sunt în drept să dețină calitatea de concurent electoral/participant sau să reprezinte un concurent electoral/ participant și au următoarele obligații:

- să fie imparțiali;
- să asigure echilibrul necesar desfășurării emisiunii, oferind fiecărui concurent electoral/participant timp egal pentru posibilitatea de a-și prezenta opiniile;
- să formuleze clar întrebările, evitând abordarea tendențioasă sau părtinitoare;
- să asigure menținerea dezbaterii în tematica campaniei electorale;
- să intervină în cazul în care invitații încalcă prevederile legislației în vigoare, iar în cazul în care aceștia nu se conformează solicitărilor moderatorului, inclusiv prin închiderea microfonului acestora și eliminarea participantului de la dezbateri, cu părăsirea studioului;
- în cazul dezbaterilor repetate în aceeași componentă, persoana care a fost eliminată din studioul nu va mai fi invitată și dezbaterile vor avea loc în lipsa acesteia.

47. În emisiunile de dezbateri electorale, organizatorii nu vor difuza materiale publicitare despre activitatea concurenților electorali/participanților sau cu participarea candidaților la alegeri ori a persoanelor de încredere, reportaje televizate ori radiofonice de la întâlnirile concurenților electorali cu alegătorii, despre vizitele de lucru ale candidaților la alegeri din rândul conducătorilor cu funcții de răspundere, sondaje de opinii.

48. În emisiunile de dezbateri electorale și în alte programe cu participarea concurenților electorali/ reprezentanților acestora/participanților se interzice difuzarea sms-urilor și altor genuri de comunicări.

IV. Difuzarea sondajelor de opinie cu tematică electorală

49. Radiodifuzorii sunt în drept să difuzeze rezultatele sondajelor de opinie cu tematică electorală, cu cel târziu 5 zile înainte de ziua alegerilor, doar în cazul în care acestea sunt însoțite de următoarele informații:

- denumirea organizației care a efectuat sondajul;
- data sau intervalul de timp în care s-a desfășurat sondajul și metoda utilizată;
- dimensiunea eșantionului și marja maximă de eroare;
- comanditarul efectiv al sondajului și sursa de finanțare;
- în perioada electorală, orice sondaje de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor pot fi efectuate numai cu condiția înștiințării prealabile a Comisiei Electorale Centrale.

V. Dispoziții finale

50. Imprimările video și audio cu tematică electorală se păstrează cel puțin 30 de zile de la data emisiunii. În caz de apariție a litigiilor, perioada de păstrare a imprimărilor va fi prelungită la decizia instanței de judecată.

51. La cererea CCA, radiodifuzorii sunt obligați să prezinte, în termen de 24 de ore, materialele video și audio privind reflectarea campaniei electorale.

52. Contestațiile privind reflectarea campaniei electorale de către radiodifuzorii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova se examinează de către CCA, în conformitate cu prevederile legislației electorale și audiovizuale.

53. Nerespectarea cadrului normativ care reglementează reflectarea campaniei electorale/referendumului atrage aplicarea sancțiunilor prevăzute de legislația în vigoare.

54. Raporturile dintre radiodifuzori și concurenții electorali sunt reglementate în conformitate cu prevederile Codului electoral.